

PROBLEME CONTROVERSATE DIN PRACTICA JUDICIARĂ ÎN LEGĂTURĂ CU PROCEDURA CAMEREI PRELIMINARE. PARTEA A II-A: IMPOSIBILITATEA JUDECĂTORULUI DE CAMERĂ PRELIMINARĂ DE A JUDECA FONDUL CAUZEI

Asist. univ. dr., av. **Ioana PĂCURARIU**

Abstract

The article does not intend to treat exhaustively the judicial practice in which the judge of the preliminary chamber cannot resolve the requests and exceptions concerning the merits of the case and therefore rejects them. We presented eight cases from the judicial practice that we identified as a result of the scientific research undertaken, which we consider relevant.

Related to the first part of the article in which I indicated the controversial issues that refer to the court through the prosecutor's indictment, in this paper we want to highlight the controversial issues that refer to the requests and exceptions that have as their object matters related to the merits of the case and that prevent the judge from preliminary chamber to solve them, because he does not have the possibility to replace the prosecutor who carried out the criminal investigation or the court in the procedure of the preliminary chamber.

The 8 cases from the judicial practice indicated in this article, refer to issues related to the merits of the trial, respectively: the way in which the testimonial evidence was administered; no evidence was administered in favor of the defendant; the prosecution is not complete; the way in which the damage to the defendants was determined is inconsistent and the unfounded nature of the civil claims; a financial-accounting expertise is required to establish the damage caused by each defendant; the crimes that are the subject of the indictment have not been proven; the lack of material evidence, which would have been used to commit the crime; the damage indicated has not been proven and the evidence indicated is not related to the cause; the administered evidence is insufficient; it was requested to change the legal classification of the deed for which the defendant was sent to court to a lighter one; in question is incident art. 16 para. 1 lit. b) Criminal Procedural Code; the factual situation contained in the indictment does not correspond to the truth; the documents proving the origin of the car are missing from the criminal investigation file; the witnesses proposed by the defendant were not heard, and the heard witnesses were not listened with the polygraph technique; the video recordings were not taken from the surveillance cameras at the place where the act was committed; the defendant did not have the management quality at the time of committing the acts.

Among the powers that the pre-trial judge lacks are the impossibility of ruling on the merits of the accusations brought against a defendant and the impossibility of ordering the administration of new evidence to establish guilt or innocence.

At the same time, in the procedure of the preliminary chamber, the judge cannot examine whether the criminal investigation is complete and whether there are the necessary evidences for sending to court, these elements exclusively relating to the merits of the case.

Keywords: *the procedure of the preliminary chamber, judge of the preliminary chamber, requests and exceptions concerning the merits of the case.*

1. Aspecte introductive

Obiectul procedurii de cameră preliminară este descris explicit în cuprinsul dispozițiilor art. 342 C. pr. pen. care statuează neechivoc asupra prerogativelor judecătorului de a verifica, după trimiterea în judecată, chestiuni punctuale, enumerate limitativ: competența instanței sesizate prin rechizitoriul, legalitatea sesizării instanței, legalitatea administrării probelor și legalitatea efectuării actelor de către organele de urmărire penală.

Examenul judecătorului de cameră preliminară este limitat la chestiuni ce țin, în mod esențial, de legalitatea sesizării instanței sau a actelor procesuale ori procedurale efectuate în faza de urmărire penală ori de legalitatea probelor în sine. Acest examen implică, cu necesitate, identificarea tuturor dispozițiilor legale pertinente într-o cauză anume, urmată de examinarea conformității probelor/actelor de urmărire penală cu exigențele acelor dispoziții și doar în cazurile expres prevăzute de lege, de aplicare corespunzătoare a sancțiunilor prevăzute de art. 281-282 Cod de procedură penală.

În cadrul procedurii reglementate de prevederile art. 342 și următoarele din Codul de procedură penală, judecătorul de cameră preliminară efectuează un control de legalitate, atât a actului de sesizare, cât și a probelor pe care se bazează aceasta, astfel încât întreaga fază de urmărire penală să fie verificată, iar actele procesuale, procedurale, probele efectuate sau obținute cu nesocotirea prevederilor legale să fie eliminate.

Judecătorul de cameră preliminară nu se poate substitui procurorului, ca suveran al fazei de urmărire penală și prin urmare nu poate face personal acte de urmărire penală.

Mai mult, în această procedură intermediară, judecătorul de cameră preliminară nu judecă fondul, deoarece nu poate să stabilească vinovăția sau nevinovăția inculpatului și nici să soluționeze acțiunea penală și nici cea civilă. El are rolul important de a stabili, după caz, la finalul procedurii, dacă va permite trecerea cauzei în faza de judecată ori, în anumite situații, dacă va reîntoarce cauza în faza anterioară, cea de urmărire penală.

Totodată, cel mai important lucru pe care am urmărit să îl evidențiem este imposibilitatea judecătorului de cameră preliminară de a administra probe în stabilirea vinovăției sau nevinovăției inculpatului, în această procedură.

Descrierea și coroborarea mijloacelor de probă din rechizitoriu, precum și probele ce au fost administrate pe parcursul urmăririi penale, sunt argumente aduse de către Ministerul Public în sprijinul acuzației, acestea putând fi însușite sau înlăturate de către judecătorul de scaun în cursul cercetării judecătorești.

Încadrarea juridică dată de procuror faptelor sub aspectul cărora i se aduc acuze unui inculpat, este întotdeauna una provizorie, supusă cenzurii instanței și susceptibilă de a fi schimbată dacă se impune, chestiune ce constituie obiect al examenului judecătorului fondului. Așadar, este lipsit de relevanță dacă încadrarea juridică din rechizitoriu este eronată, fie ca urmare a menționării unui text de lege ce nu reglementează ca infracțiune fapta reținută în sarcina unui inculpat sau dacă respectiva eroare privește menționarea unei alte dispoziții legale decât cea aplicabilă cauzei.

2. Practică judiciară

2.1. Cereri și excepții invocate de inculpat privind: încălcarea dreptului său la apărare prin modalitatea în care a fost audiat martorul, cauza nu a fost lămurită sub toate aspectele și nu au fost administrate probe în favoarea inculpatului. Imposibilitatea judecătorului de CP de a statua asupra temeiniciei acuzațiilor aduse împotriva unui inculpat și lipsa posibilității de a ordona administrarea unor noi probe pentru stabilirea vinovăției sau nevinovăției¹.

Prin cererea introdusă, inculpatul, prin avocat, a invocat nulitatea actelor de urmărire penală în temeiul dispozițiilor art. 280 C. proc. pen., solicitând excluderea probei testimoniale cu martorul CV motivat de faptul că aceasta a fost dată înainte de dispunerea efectuării în continuare a urmăririi penale față de suspect, prin modalitatea în care a fost audiat martorul a fost încălcat dreptul său la apărare.

A considerat că organul de urmărire penală trebuia să lămurească cauza sub toate aspectele, aducând, dacă este cazul, probe cu privire la existența tuturor elementelor constitutive ale infracțiunii (cele care compun conținutul legal al infracțiunii), dar și a elementelor favorabile poziției procesuale ale acuzatului – acestea fiind o probă pozitivă, precum și probe cu privire la existența unor elemente favorabile suspectului/inculpatului (cauze de înlăturare a caracterului penal al faptei sau de înlăturare a răspunderii penale ori a unei cauze de reducere a pedepsei) – acestea fiind o probă negativă.

Judecătorul de cameră preliminară de la instanța de fond a respins cererile și excepțiile invocate de apărătorul inculpatului și a constatat că în ceea ce privește cererea de excludere a declarației martorului, întrucât aceasta a fost dată înainte de dispunerea efectuării în continuare a urmăririi penale față de suspect,

¹ Hot. pen. nr. 427/19.12.2018, Trib. Suceava, sursa www.lege5.ro.

încălcându-se dreptul său la apărare, pentru a se dispune efectuarea în continuare a urmăririi penale față de suspect, este necesar ca organele de urmărire penală să caute și să administreze probe, în cadrul urmăririi penale *in rem* și, în conformitate cu art. 305 alin. (3) C. proc. pen., numai în momentul în care constată că există probe din care rezultă bănuiala rezonabilă că o persoană a săvârșit fapta pentru care s-a început urmărirea penală și că nu există nici unul din cazurile prev. de art. 16 alin. (1) C. proc. pen., dispune ca urmărirea penală să se efectueze în continuare față de aceasta. Efectuarea în continuare a urmăririi penale față de suspect nu ar fi posibilă fără un minim de probe, din care să rezulte bănuiala rezonabilă că petentul inculpat a săvârșit fapta, simpla reclamație și declarație a persoanei vătămate, nu poate duce întotdeauna la bănuiala rezonabilă că făptuitorul a săvârșit o anumită faptă reclamată, fiind necesar ca acestea să se coroboreze și cu alte mijloace de probă administrate în cauză.

După dispunerea efectuării în continuare a urmăririi penale și respectiv punerea în mișcare a acțiunii penale față de inculpat, acesta avea posibilitatea să studieze dosarul cauzei și să ceară readministrarea acestei probe în cadrul urmăririi penale, cât și efectuarea unei confruntări cu acest martor, lucru pe care inculpatul nu l-a solicitat.

Împotriva încheierii judecătorului de cameră preliminară, inculpatul a formulat contestație.

Judecătorii de cameră preliminară de la instanța de controlul judiciar au respins contestația inculpatului, considerând că dintre atribuțiile care îi lipsesc judecătorului de cameră preliminară se amintește imposibilitatea de a statua asupra temeiniciei acuzațiilor aduse împotriva inculpatului și lipsa posibilității de a ordona administrarea unei noi probe. Aceste restricții vin să sublinieze caracterul limitat al controlului de legalitate exercitat de către judecător în această procedură preliminară, precum și lipsa funcției de instrucție. Este exprimat astfel principiul separației funcțiilor judiciare în procesul penal, legiuitorul Codului de procedură penală statuând, așadar că prerogativa strângerii mijloacelor de probă și aprecierea asupra oportunității trimiterii în judecată aparțin exclusiv Ministerului Public.

Având în vedere că urmărirea penală în ansamblul ei, ca fază distinctă a procesului penal, este efectuată/coordonată nemijlocit de către procuror, acesta are o marjă largă de apreciere cu privire la toate măsurile ce se impun a fi efectuate, fiind suveran în conducerea anchetei și mult mai bine ancorat în realitățile cauzei, să aprecieze asupra probatoriului ce se impune a fi administrat în vederea clarificării situației sub toate aspectele de fapt și de drept. Prin urmare, caracterul complet sau incomplet al urmăririi penale, este lăsat aproape integral la aprecierea procurorului, altminteri ne-am afla în ipoteza în care, în procedura de cameră preliminară, judecătorul ar dispune restituirea cauzei la parchet pentru completarea urmăririi penale, deoarece probele administrate sunt insuficiente, soluție

nepermisă de legislația procesual penală, cazurile de restituire fiind expres și limitativ reglementate în art. 346 alin. (3) C. pr. pen.

Se evidențiază în acest cadru că judecătorul de cameră preliminară este abilitat să sancționeze doar deciziile luate de procuror în măsura în care acestea sunt abuzive ori ilegale, ceea ce nu este cazul în speță, nu și pertinența ori concludența probelor administrate, acestea putând fi luate în considerare sau înlăturate de judecătorul fondului în procesul final de apreciere a valorii lor probatorii.

Actul de sesizare este legal întocmit prin simpla indicare a mijloacelor de probă care au fost administrate pe parcursul urmăririi penale. Descrierea și coroborarea mijloacelor de probă din rechizitoriu sunt argumente aduse de Ministerul Public în sprijinul acțiunii penale exercitate împotriva inculpatului, acestea putând fi însușite sau înlăturate de judecătorul de scaun în cursul cercetării judecătorești, care face propria analiză și evaluează întregul material probator pentru stabilirea temeiniciei acuzației penale.

Procurorul, în exercitarea funcției de acuzare, își întemeiază rechizitoriul pe probele considerate ca fiind apte să susțină învinuirea și, atâta timp cât întreg probatoriul este pus la dispoziția instanței, acesta urmează a fi cenzurat, efectuându-se controlul jurisdicțional. Probele nu au o valoare dinainte stabilită prin lege fiind supuse în cadrul cercetării judecătorești liberei aprecieri a judecătorului fondului care exercită în continuare funcția de judecată.

Obiectivul acestei proceduri este de a stabili dacă actele de urmărire penală și rechizitoriul sunt apte să declanșeze faza de judecată ori trebuie refăcute, iar în ipoteza începerii judecății, de a stabili care sunt actele asupra cărora aceasta va purta și pe care părți și ceilalți participanți își vor putea întemeia susținerile ori pe care trebuie să le combată. Așadar, legiuitorul a limitat la o fază distinctă de parcurs a procesului penal posibilitatea invocării excepțiilor referitoare la competența instanței, legalitatea sesizării, legalitatea administrării probelor sau legalitatea actelor efectuate de organul de urmărire penală, fază în care nu se stabilește vinovăția sau nevinovăția inculpatului.

Aprecierea cu privire la caracterul complet al probelor necesare pentru aflarea adevărului și justa soluționare a cauzei exced prin urmare competenței judecătorului de cameră preliminară, astfel cum este aceasta circumscrisă în raport de obiectul camerei preliminare.

Instituția procesuală a camerei preliminare nu aparține nici urmăririi penale, nici judecății, fiind echivalentă unei noi faze intermediare a procesului penal, iar din reglementarea atribuțiilor pe care funcția exercitată de judecătorul de cameră preliminară le presupune, activitatea acestuia nu privește fondul cauzei, actul procesual exercitat de către acesta neantamând și nedispunând, în sens pozitiv sau negativ, cu privire la elementele esențiale ale raportului de conflict: fapta, persoana și vinovăția.

2.2. Judecătorul de camera preliminară nu poate exercita atribuții de fond, în sensul reținerii sau înlăturării unor cereri ce vizează latura civilă a cauzei².

În procedura camerei preliminare, inculpații au formulat cereri și excepții. Inculpatul PCH a invocat drept neregularitate a actului de sesizare stabilirea eronată a prejudiciului în sarcina inculpaților, făcând referire la precizările din rechizitoriu unde sunt enumerate contractele de credit defalcate atât pe persoane fizice, cât și pe instituții bancare, situația necorespunzând realității. Solicită remedierea acestei neregularități sau restituirea cauzei la parchet pentru cuantificarea în mod clar a prejudiciului.

Inculpatul B.M. invocă, în esență, caracterul nefondat al pretențiilor civile și solicită efectuarea unei expertize financiar-contabile pentru stabilirea prejudiciului cauzat de fiecare inculpat.

Judecătorul de cameră preliminară a constatat că criticile formulate de inculpați sunt neîntemeiate, deoarece vizează chestiuni de fond, iar nu de legalitate a administrării probelor ori de legalitate a efectuării actelor de urmărire penală. Ori, judecătorul de camera preliminară nu poate exercita atribuții de fond, în sensul reținerii sau înlăturării unor cereri ce vizează latura civilă a cauzei. Analiza temeiniciei pretențiilor civile formulate de părțile civile urmează a se efectua în cursul judecății. Contestarea din partea inculpaților a sumelor cu care unitățile bancare s-au constituit părți civile nu constituie o neregularitate a actului de sesizare.

2.3. Respingerea cererilor și excepțiilor invocate de inculpat care vizează temeinicia acuzației: cele două infracțiuni ce fac obiectul rechizitoriului nu au fost temeinic probate; lipsa mijloacelor materiale de probă ce ar fi fost folosite la săvârșirea infracțiunii; nu există nicio probă care să ateste existența prejudiciului și anumite probe nu au legătură cu prezenta cauză³.

Prin cererea depusă, inculpatul a formulat cereri și excepții cu privire la probele administrate în cauză, precizând în esență următoarele:

- Cele două infracțiuni ce fac obiectul rechizitoriului nu au fost temeinic probate;
- Lipsa mijloacelor materiale de probă, ce ar fi fost folosite la săvârșirea infracțiunii, respectiv: girofar, claxon de poliție, legitimație, contract de asistență juridică, duce la neprobarea infracțiunii de înșelăciune, care nu poate fi probată doar pe baza declarațiilor martorilor;
- Nu există nicio probă care să ateste existența prejudiciului de 56.450 lei;
- Probele din coletul I nu sunt probe ce au legătură cu prezenta cauză;

² Înch. pen. din 09.04.2014, Trib. Ialomița, sursa www.lege5.ro.

³ Înch. pen. nr. 208/01.07.2021, Trib. Suceava, sursa www.lege5.ro.

În baza art. 346 solicită trimiterea cauzei la parchet, pentru remedierea celor invocate.

În ceea ce privește excepțiile și cererile invocate de către inculpat, judecătorul de cameră preliminară, a constatat că, cererile și excepțiile invocate, se referă la temeinicia acuzației, astfel că nu a făcut o analiză a acestora, temeinicia căzând în sarcina instanței de judecată și le-a respins.

Împotriva încheierii, inculpatul a formulat contestație. Aceasta a fost respinsă ca nefondată, judecătorii de cameră preliminară de la instanța de control judiciar arătând că în acest cadru procesual, se evidențiază că judecătorul de cameră preliminară este abilitat să sancționeze doar deciziile luate de procuror în măsura în care acestea sunt ilegale, ceea ce nu este cazul în prezenta speță, nu și pertinenta ori concluziile probelor administrate, acestea putând fi luate în considerare sau înlăturate de judecătorul fondului în procesul final de apreciere a valorii lor probatorii.

Competența funcțională a judecătorului de cameră preliminară nu vizează verificarea aspectelor care țin de temeinicia acuzației, ori de caracterul suficient al probelor propuse în acuzare.

În procedura camerei preliminare, circumscrisă conceptului de legalitate, criticile vizând veridicitatea, caracterul complet ori incomplet al declarațiilor unui martor sau inculpat audiat în cauză nu se subsumează conceptului de legalitate, ci celui de temeinicie și nu poate fi cenzurat de judecătorul de camera preliminară în cadrul acestei proceduri, obiectul camerei preliminare constituindu-l legalitatea probei și nu temeinicia acesteia.

Contestatorul inculpat a invocat că una dintre infracțiunile deduse judecății nu este susținută probator, or în această procedură nu se analizează temeinicia acuzației penale prin raportare la probatoriul administrat în susținerea acesteia.

2.4. Cereri și excepții respinse care vizează aprecierea procurorului asupra naturii infracțiunii (pe care a considerat-o ca și infracțiune de pericol) și insuficiența probatoriului administrat nu pot face obiectul procedurii în camera preliminară, deoarece prerogativa strângerii mijloacelor de probă și aprecierea asupra oportunității trimiterii în judecată aparțin exclusiv procurorului⁴.

Într-o cauză, inculpatul a fost trimis în judecată pentru comiterea infracțiunii de evaziune fiscală, prev. și ped. de art. 9 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 241/2005.

În actul de sesizare, în esență, s-a reținut că, inculpatul la data de 12.04.2010, în scopul sustragerii de la îndeplinirea obligațiilor fiscale, a înstrăinat autoutilitara marca IVECO Turbo Daily, deși bunul era sechestrat de către AFP Tg. Mureș-

⁴ Încheiere nr. 155/2014 din 10-iun-2014, Trib. Mureș, infracțiuni de evaziune fiscală (Legea 87/1994, Legea 241/2005), sursa www.sintact.ro, preluată de pe www.rolii.ro.

Serviciul Colectare Executare Silită Persoane Juridice, care au încheiat în acest sens procesul verbal de sechestrul pentru bunurile mobile.

În timpul procedurii de cameră preliminară, inculpatul a formulat o cerere în care a invocat neregularitatea rechizitoriului și actelor de urmărire penală, solicitând restituirea cauzei la parchet, în temeiul art. 346 alin. (3) Cod procedură penală, apreciind că urmărirea penală nu este completă și că rechizitoriul a fost emis cu încălcarea prevederilor art. 327 alin. (1) Cod procedură penală, nefiind respectate dispozițiile legale care garantează aflarea adevărului și că administrarea probatoriului este insuficientă.

În acest sens, inculpatul a arătat că pe parcursul desfășurării urmăririi penale a recunoscut înstrăinarea bunului mobil sechestrat legal de organul financiar, menționând că fapta a fost comisă din cauza problemelor financiare și de sănătate pe care le-a întâmpinat la vremea respectivă, fiind internat la spital unde a fost supus unei intervenții chirurgicale. Acesta a fost motivul pentru care a înstrăinat autovehiculul sechestrat și nicidecum nu a comis fapta în scopul sustragerii de la îndeplinirea obligațiilor fiscale.

Totodată s-a mai menționat și faptul că procurorul de caz a respins cererea în probațiune, referitoare la precizarea cuantumului prejudiciului cauzat, motivat de împrejurarea că infracțiunea pentru care este cercetat inculpatul este o infracțiune de pericol și nu una de rezultat, context în care acuzatul nu a avut posibilitatea să achite prejudiciul cauzat și prin urmare să beneficieze de clauza de nepedepsire prevăzută de art. 10 alin. (1) teza a III-a din Legea nr. 241/2005.

Judecătorul de cameră preliminară a constatat că rechizitoriul întocmit conține toate datele prevăzute de art. 328 alin. (1) și (2) Cod procedură penală, acesta se limitează la fapta și persoana pentru care s-a efectuat urmărirea penală și cuprinde, pe lângă mențiunile prevăzute de art. 286 alin. (2) Cod procedură penală, datele privitoare la persoana inculpatului, fapta reținută în sarcina sa, încadrarea juridică, probele pe care se întemeiază învinuirea. Totodată, actul de sesizare a fost verificat, sub aspectul temeiniciei și legalității, de către prim-procurorul parchetului, iar în aceste împrejurări, rechizitoriul a fost întocmit cu respectarea strictă a principiului legalității.

Referitor la cererile și excepțiile formulate, sunt neîntemeiate, deoarece, în primul rând, rezolvarea aspectelor semnalate cad în sarcina instanței de judecată.

În al doilea rând, aspectele menționate de acuzat, referitoare la aprecierea procurorului asupra naturii infracțiunii (pe care a considerat-o ca și infracțiune de pericol) și insuficiența probatoriului administrat, nu pot face obiectul acestei proceduri în camera preliminară, deoarece prerogativa strângerii mijloacelor de probă și aprecierea asupra oportunității trimiterii în judecată aparțin exclusiv procurorului, iar asupra acestor aspecte eventual se va face o analiză pe parcursul desfășurării etapei judecătii.

2.5. Contestație respinsă ca nefondată, deoarece inculpatul contestator nu a formulat cereri și excepții cu privire la obiectul camerei preliminare și nici nu a indicat care sunt motivele care au stat la baza promovării contestației, solicitând doar schimbarea încadrării juridice a faptei pentru care a fost trimis în judecată în una mai ușoară.

În procedura camerei preliminare, într-o cauză⁵ având ca obiect infracțiunea de violență în familie, nu au fost formulate cereri sau excepții de către inculpat sau de persoana vătămată în termenul de 20 de zile.

În acest sens, judecătorul de cameră preliminară de la instanța de fond a dispus, prin încheiere, legalitatea sesizării instanței cu rechizitoriul emis în dosarul respectiv privind pe inculpat, a administrării probelor și a efectuării actelor de urmărire penală, dispunând începerea judecării cauzei privind pe inculpat.

Împotriva încheierii, în termen legal, a formulat contestație inculpatul, criticând-o pentru nelegalitate și netemeinicie, fără a indica motivele care au stat la baza promovării căii de atac.

La termenul de judecată, inculpatul contestator a solicitat schimbarea încadrării juridice a faptei în una mai ușoară.

Analizând contestația formulată în cauză de inculpat potrivit art. 347 Cod procedură penală, judecătorii de cameră preliminară de la Tribunalul Suceava au constatat că aceasta este nefondată, deoarece inculpatul contestator nu a formulat cereri și excepții cu privire la obiectul camerei preliminare în fața instanței de fond și nici nu a indicat care sunt motivele care au stat la baza promovării contestației, solicitând doar schimbarea încadrării juridice a faptei pentru care a fost trimis în judecată în una mai ușoară.

Totodată, încadrarea juridică a faptei, vizează fondul cauzei, urmând ca în cursul cercetării judecătorești, instanța să stabilească temeinicia acuzațiilor și dacă probele administrate în cauză conduc sau nu la reținerea în sarcina inculpatului a infracțiunii pentru care a fost trimis în judecată.

2.6. Contestație respinsă ca neîntemeiată, deoarece nu au fost invocate cereri și excepții în fața judecătorului de cameră preliminară de la instanța de fond. Respingerea excepției de nelegalitate a rechizitoriului și a lipsei unor înscrisuri din dosarul penal deoarece constau în apărări de fond⁶.

Într-o cauză, în etapa camerei preliminare, în fața completului de control judiciar, investit să judece contestația, inculpata, prin apărător, prin memoriul depus la dosar, a arătat în esență că judecătorul de cameră preliminară de la

⁵ Încheiere nr. 401/2020 din 18-sept-2020, Trib. Suceava, sursa www.sintact.ro, preluată de pe www.rolii.ro.

⁶ Încheiere nr. 257/2018 din 31-aug-2018, Trib. Suceava, sursa www.sintact.ro, preluată de pe www.rolii.ro.

instanța de fond a dispus o soluție netemeinică, întrucât pe de o parte fapta reținută în sarcina inculpatei nu se circumscrie prevederilor art. 244 alin. (1) Cod pr.pen., în cauză fiind incident art. 16 alin. (1) lit. b) Cod pr.pen. „fapta nu este prevăzută de legea penală ori nu a fost săvârșită cu vinovăția prevăzută de lege”, iar pe de altă parte situația de fapt reținută în rechizitoriu nu este corespunzătoare adevărului, astfel că a înțeles să invoce excepția de nelegalitate a rechizitoriului. Din dosarul de urmărire penală lipsesc înscrisurile necesare cu privire la autoturism.

Judecătorii de cameră preliminară din cadrul Tribunalului Suceava apreciază contestația promovată de inculpată, ca fiind neîntemeiată, aspectele invocate în scris vizează în esență apărări de fond, care nu pot fi analizate în procedura de cameră preliminară și nici în calea de atac a contestației.

2.7. Cereri și excepții în susținerea faptului că rechizitoriul întocmit nu este legal și temeinic, deoarece nu s-au audiat martorii propuși de inculpată, iar martorii audiați nu au fost duși la detectorul de minciuni și nu au fost luate înregistrările video de la camerele de supraveghere aflate la locul comiterii faptei⁷.

În procedura camerei preliminare, prin memoriul depus la dosar la data de 13.09.2021, inculpata, a contestat rechizitoriul întocmit, arătând că nu este legal și temeinic, nu s-au audiat martorii propuși de aceasta și nici nu au fost duși la detectorul de minciuni.

Analizând cererile și excepțiile invocate, judecătorul de cameră preliminară de la prima instanță a apreciat că se impune respingerea lor, pentru următoarele considerente:

– În ceea ce privește faptul că rechizitoriul „nu este temeinic”: Obiectul procedurii camerei preliminare îl constituie doar verificarea legalității administrării probelor, ceea ce înseamnă că judecătorul de cameră preliminară nu poate examina aptitudinea probelor de a conduce la pronunțarea unei hotărâri de condamnare sau lipsa de claritate a probelor. Cu alte cuvinte, judecătorul de cameră preliminară nu evaluează relevanța, utilitatea sau concludența probelor, astfel cum este în cazul cercetării judecătorești, ci se limitează doar la a constata dacă probele au sau nu un caracter legal, dacă au fost administrate în condițiile legii, iar atunci când constată o încălcare a dispozițiilor legate de administrarea probelor, evaluează impactul acesteia asupra probatoriului.

– În ceea ce privește verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de

către organele de urmărire penală, aceasta presupune verificarea respectării dispozițiilor legale cu privire la strângerea și administrarea mijloacelor de probă,

⁷ Încheiere nr. 423/2021 din 16-dec-2021, Trib. Suceava, sursa www.sintact.ro, preluată de pe www.rolii.ro.

probele obținute în mod nelegal, în conformitatea cu dispozițiile art. 102 C. proc. pen., neputând fi folosite în cadrul procesului penal. În cauza de față, nu s-a identificat o astfel de situație. De asemenea, în cursul urmăririi penale prerogativa strănerii mijloacelor de probă și aprecierea asupra oportunității trimiterii în judecată, netrimiterii în judecată sau disjungerii cu privire la anumite fapte sau anumite persoane, în cazul în care această soluție e necesară, aparține Ministerului Public.

Astfel, aspectele semnalate de inculpată, exced obiectului camerei preliminare și nu pot fi analizate în această procedură.

În ceea ce privește faptul că „martorii nu au fost duși la detectorul de minciuni”, „nu mi-a fost audiat niciun martor”, aspectele invocate nu sunt de natură să atragă neregularitatea actului de sesizare al instanței, câtă vreme la dosarul de urmărire penală nu este înregistrată nicio cerere de încuviințare a probei testimoniale cu martori, or, expertiza privind detectarea comportamentului simulat pentru a da naștere obligației corelative a organului de cercetare penală de a dispune asupra acesteia prin ordonanță.

Atât cu ocazia declarațiilor numitei B., în calitate de suspect și inculpat, cât și cu ocazia cererilor formulate privind consultarea dosarului penal, nu s-a solicitat încuviințarea acestor probe.

Aspectele ce pot fi verificate în procedura de cameră preliminară se referă la legalitatea dispunerii asupra probelor prin ordonanță și legalitatea administrării acestora. Analiza în această etapă a procesului fiind circumscrisă conceptului de legalitate, motivele ce vizează insuficiența susținere a acuzațiilor ori necesitatea suplimentării probatoriului nu se subsumează conceptului de legalitate, ci celui de temeinicie și nu pot fi valorificate în faza de cameră preliminară, însă în faza judecării pot sta la baza solicitării unor probatorii.

Împotriva încheierii a formulat contestație inculpata, care în esență, solicită admiterea contestației, desființarea încheierii atacate și trimiterea cauzei la Parchetul de pe lângă Judecătoria Fălticeni întrucât nu au fost administrate toate probele, în concret nu au fost luate înregistrările video de la camerele de supraveghere din fața blocului unde locuiește, loc în care persoana vătămată pretinde că ar fi împins-o, nu au fost admiși martori în apărare, iar cei audiați nu au fost duși la detectorul de minciuni.

Judecătorii de cameră preliminară de la Tribunalul Suceava au constatat că aceasta este nefondată, deoarece în cauza de față, nu a identificat o astfel de situație, concluziile judecătorului de cameră preliminară de la instanța de fond fiind juste.

Principiul legalității în administrarea probelor presupune administrarea numai a mijloacelor de probă prevăzute de lege, în condițiile stabilite de noul Cod de procedură penală, legislația specială și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Dintre atribuțiile care îi lipsesc judecătorului de cameră preliminară se

amintește imposibilitatea de a statua asupra temeiniciei acuzațiilor aduse împotriva inculpatului. Aceste restricții vin să sublinieze caracterul limitat al controlului de legalitate exercitat de către judecător în această procedură preliminară, precum și lipsa funcției de instrucție. Este exprimat, astfel, principiul separației funcțiilor judiciare în procesul penal, legiuitorul Noului Cod de procedură penală statuând, așadar, că prerogativa strângerii mijloacelor de probă și aprecierea asupra oportunității trimiterii în judecată aparțin exclusiv Ministerului Public.

În acord cu voința legiuitorului, pe lângă prevederea că probele trebuie să fie obținute din mijloacele prevăzute de lege, se impune ca acestea să fie obținute în mod legal, altfel nu pot fi folosite nici în dovedirea învinuirii, nici a apărării (în procesul penal, la judecata în fond a cauzei). Când ne referim la obținerea lor în mod „nelegal”, se impune a se face trimitere la dispozițiile legale care prevăd cum sunt administrate aceste mijloace de probă și care trebuie respectate întocmai. Prin urmare, pe de o parte, se dă efect procesual (art.101 Cod procedură penală) interdicției de a se întrebuița violențe, amenințări ori alte mijloace de constrângere, precum și promisiuni sau îndemnuri în scopul de a se obține probe, de a se folosi metode sau tehnici de ascultare care afectează capacitatea persoanei de a-și aminti și de a relata în mod conștient și voluntar faptele care constituie obiectul probei și ca organele judiciare penale sau alte persoane care acționează pentru acestea să provoace o persoană să săvârșească ori să continue săvârșirea unei fapte penale, în scopul obținerii unei probe. Pe de altă parte, se dă efect procesual și altor situații în care devine ilegală obținerea unor mijloace de probă, cum ar fi o percheziție neautorizată, interceptarea neautorizată a unei convorbiri telefonice etc.

Se instituie, așadar competența judecătorului de cameră preliminară în verificarea conformității probelor administrate în cursul urmăririi penale cu garanțiile de echitabilitate a procedurii. Sub acest aspect, legalitatea administrării probelor este strâns și exclusiv legată de asigurarea caracterului echitabil al procesului penal. În acest context, dacă judecătorul va constata că se impune înlăturarea unui mijloc de probă, deoarece a produs o vătămare esențială drepturilor procesuale ale unei părți, îl va exclude.

În legătură cu cele invocate de inculpată, în sensul că nu au fost administrate toate probele, în mod corect judecătorul de cameră preliminară de la prima instanță a reținut că aspectul invocat nu este de natură să atragă neregularitatea actului de sesizare al instanței, câtă vreme la dosarul de urmărire penală nu este înregistrată nicio cerere de încuviințare a unor probe.

Practic, aspectele asupra cărora solicită a se apleca judecătorii de cameră preliminară de la instanța de cenzură nu se circumscriu unor veritabile critici legate de neregularitatea și nelegalitatea rechizitoriului, atâta timp cât judecătorii de cameră preliminară nu pot examina dacă urmărirea penală este completă și dacă există probele necesare trimiterii în judecată, aceste elemente ținând exclusiv de fondul cauzei.

În cursul urmăririi penale prerogativa străngerii mijloacelor de probă și aprecierea asupra oportunității trimiterii în judecată, netrimiterii în judecată sau disjungerii cu privire la anumite fapte sau anumite persoane, în cazul în care această soluție e necesară, aparține Ministerului Public.

Aspectele semnalate de inculpat exced obiectului camerei preliminare, astfel că nu pot fi analizate în această procedură.

De altfel, în cursul cercetării judecătorești inculpata poate solicita oricând readministrarea probelor din cursul urmăririi penale sau poate solicita probe noi în apărare.

2.8. Contestații respinse ca nefondate pentru cereri și excepții ce constau în faptul că nu au fost administrate probe în favoarea lui B, precum și a inculpatului A care a susținut că nu avea calitatea de gestionar în momentul comiterii faptelor⁸.

Într-o cauză având ca obiect infracțiunea de delapidare în formă continuată, infracțiunea de fals în înscrisuri sub semnătură privată în formă continuată, precum și infracțiunea de a prezenta, cu rea-credință, acționarilor/asociaților o situație financiară inexactă sau cu date inexacte asupra condițiilor economice sau juridice ale societății, în vederea ascunderii situației ei reale în formă continuată, s-a început procedura camerei preliminare.

Inculpatul B., prin avocat ales a depus cereri și excepții privind rechizitoriul în cadrul camerei preliminare, arătând, în esență, că nu a fost respectat dreptul la apărare deoarece nu au fost administrate probe în favoarea sa. Acesta a fost audiat în calitate de martor, fiind necesar ca acea declarație dată de către acesta în faza de cercetare administrativă să fie înlăturată, potrivit art. 118 Cod procedură penală, fiind necesară și îndepărtarea oricărei referiri la declarația contestată.

Și inculpatul A. a depus excepții, solicitând restituirea cauzei la procuror întrucât nu avea calitatea de gestionar în momentul comiterii faptelor.

Potrivit art. 342 din C. proc. pen., obiectul procedurii de cameră preliminară îl constituie verificarea, după trimiterea în judecată, a competenței și a legalității sesizării instanței, precum și verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală.

Raportându-ne la obiectul camerei preliminare, astfel cum acesta a fost enunțat mai sus, s-a constatat că judecătorul de cameră preliminară se pronunță în această fază procesuală doar asupra legalității actelor de urmărire penală și a probelor, iar nu asupra temeiniciei acestora, în sensul susținerii unei situații de fapt de către acestea. Această apreciere, anume dacă anumite probe susțin o situație de fapt

⁸ Încheiere nr. 395/2021 din 5-apr-2021, Trib. Timiș, sursa www.sintact.ro, preluată de pe www.rolii.ro.

reținută și dacă acestea converg spre stabilirea săvârșirii unei infracțiuni, fac obiectul analizei pe fond a cauzei, iar nu a camerei preliminare, motiv pentru care judecătorul de cameră preliminară va respinge ca inadmisibile apărările inculpatului B. cu privire la faptul că nu au fost administrate probe în favoarea acestuia; urmând a fi respinse și apărările inculpatului A., în sensul că nu există probe care să susțină încadrarea juridică reținută în sarcina acestuia, aceste aspecte urmând a fi analizate de către judecătorul fondului cauzei, aceste chestiuni excedând camerei preliminare.

În continuare, judecătorul de cameră preliminară din cadrul Judecătoriei Timișoara a constatat că aprecierea probelor este guvernată de principiul liberei aprecieri a probelor, potrivit căruia organele judiciare au dreptul să aprecieze în mod liber, atât valoarea fiecărei probe administrate, indiferent de faza procesuală în care au fost administrate, cât și credibilitatea lor, cu atât mai mult cu cât, probele nu au o valoare dinaintea stabilită de legiuitor.

Astfel, în virtutea acestui drept, organele judiciare, în speță organele de urmărire penală au dreptul și chiar obligația, de a evalua și de a analiza toate probele administrate în vederea aflării adevărului, context în care, modalitatea de apreciere a ansamblului probator administrat în mod legal nu poate reprezenta o cauză de nelegalitate a actului de sesizare.

Din analiza dosarului de urmărire penală, s-a reținut faptul că organele de urmărire penală, pentru stabilirea, în concret, a faptelor și împrejurărilor ce constituie temeiul de fapt al acțiunii penale, respectiv pentru determinarea existenței infracțiunilor, a săvârșirii acestora de către inculpat, a împrejurărilor de fapt de care depinde aplicarea legii, precum și a oricăror alte împrejurări necesare pentru justa soluționare a cauzei, în raport de criteriul pertinentei, al concludenței și al utilității, impus de dispozițiile art.100 alin. (4) Cod procedură penală, au procedat la administrarea probelor considerate necesare pentru dovedirea, dincolo de orice dubiu rezonabil, a existenței faptelor, a elementelor constitutive ale infracțiunilor, precum și a lipsei vreunui impediment la punerea în mișcare sau exercitarea acțiunii penale.

Declarațiile de martor, în conformitate cu art. 118 Cod procedură penală, nu pot fi folosite ulterior în cursul procesului împotriva persoanei care ulterior a dobândit calitatea de suspect sau inculpat, aplicabilitatea textului de lege menționat fiind în strânsă legătură cu efectuarea unei aprecieri asupra fondului celor eventual declarate, în sensul stabilirii dacă acestea sunt în favoarea inculpatului sau nu.

Împotriva încheierii de cameră preliminară, pronunțată de judecătorul de cameră preliminară din cadrul Judecătoriei Timișoara, au formulat contestație inculpații.

Examinând încheierea penală contestată atât prin prisma motivelor invocate, cât și prin raportare la disp. art.343-346C.p.p., tribunalul constată că prezentele

contestații sunt nefondate, încheierea penală pronunțată de judecătorul de cameră preliminară din cadrul Judecătoriei Timișoara fiind temeinică și legală.

În ceea ce privește apărările inculpatului B. cu privire la faptul că nu au fost administrate probe în favoarea acestuia sau că nu există probe care să susțină încadrarea juridică reținută în sarcina inculpatului A., cu referire la calitatea de gestionar a acestuia, aceste aspecte țin de fondului cauzei și exced obiectului camerei preliminare.

Procurorul, deși trebuie să strângă probe, atât în favoarea cât și în defavoarea inculpatului în vederea aflării adevărului în cauză, este suveran în a aprecia utilitatea, relevanța și concludența probelor propuse de apărare, astfel că, inculpatul nu a suferit o vătămare ce nu poate fi înlăturată altfel, acesta având posibilitatea de a solicita administrarea oricărui mijloc probatoriu, în condiții de contradictorialitate, în faza de cercetare judecătorească.

Legat de solicitarea apărării inculpatului B., de excludere a declarației de martor dată în primă fază de inculpatul B. care a fost trimis ulterior în judecată, judecătorii de cameră preliminară de la instanța de control judiciar notează, prin prisma art.118 C. proc. pen., a Deciziei Curții Constituționale nr.236 din 2 iunie 2020 și a Deciziei Curții Constituționale nr.519 din 6 iulie 2017, faptul că, declarația dată ca martor de o persoană care ulterior a devenit suspect și inculpat în aceeași cauză, nu poate fi folosită împotriva acestuia, dar ar putea fi folosită împotriva altor inculpați din aceeași cauză, pentru aflarea adevărului, legea neinterzicând o astfel de posibilitate. Declarația martorului dată în aceste condiții nu se exclude din dosarul cauzei, putând fi utilizată pentru stabilirea unor împrejurări de fapt care nu au legătură cu persoana acestuia, în acest sens fiind reglementată în ultima teză a art. 118 C.pr.pen. obligația organului judiciar de a menționa calitatea procesuală anterioară a martorului, cu ocazia consemnării declarației.

3. Concluzii

În cadrul practicii judiciare indicate în prezentul articol, cererile și excepțiile invocate de inculpați sau de apărătorii lor au fost respinse. O parte dintre ele au fost respinse deoarece au vizat chestiuni de fond, în timp ce celelalte au constat în obiectul procedurii în camera preliminară, cu toate că nu sunt întemeiate.

Din studiul cauzelor, am identificat următoarele cereri și excepții care vizează chestiuni de fond sau temeinicia acuzației, respectiv:

1. Excluderea probei testimoniale cu martorul CV, prin audierea căruia s-a încălcat dreptul la apărare al inculpatului, cauza nu a fost lămurită sub toate aspectele și nu au fost administrate probe în favoarea inculpatului.

2. Stabilirea eronată a prejudiciului în sarcina inculpaților, caracterul nefondat al pretențiilor civile și solicitarea de a se efectua o expertiză financiar-contabilă pentru stabilirea prejudiciului cauzat de fiecare inculpat

3. Cele două infracțiuni ce fac obiectul rechizitoriului nu au fost temeinic probate; lipsa mijloacelor materiale de probă, ce ar fi fost folosite la săvârșirea infracțiunii; nu există nicio probă care să ateste existența prejudiciului de 56.450 lei și probele din coletul I nu sunt probe ce au legătură cu prezenta cauză;

4. Urmărirea penală este incompletă și administrarea probatoriului este insuficientă;

5. Schimbarea încadrării juridice a faptei pentru care a fost trimis în judecată inculpatul în una mai ușoară;

6. În cauză este incident art. 16 alin. (1) lit. b) Cod pr.pen. „fapta nu este prevăzută de legea penală ori nu a fost săvârșită cu vinovăția prevăzută de lege”, iar pe de altă parte situația de fapt, reținută în rechizitoriu, nu este corespunzătoare adevărului. Din dosarul de urmărire penală lipsesc înscrisurile necesare cu privire la autoturism;

7. Nu s-au audiat martorii propuși de inculpată, iar martorii ascultați nu au fost audiați prin tehnica poligraf și nu au fost luate înregistrările video de la camerele de supraveghere aflate la locul comiterii faptei;

8. Nu au fost administrate probe în favoarea inculpatului B., iar inculpatul A. nu avea calitatea de gestionar în momentul comiterii faptelor.

Aspectele semnalate de inculpați în cele 8 cauze, exced obiectului camerei preliminare, astfel că nu au fost analizate în această procedură.

În procedura camerei preliminare din procesul penal român majoritatea cererilor și excepțiilor invocate de persoana vătămată sau de părți, în special de inculpați, vizează chestiuni de fond și sunt respinse deoarece judecătorul de cameră preliminară se află în imposibilitatea de a statua asupra temeiniciei acuzațiilor aduse împotriva inculpatului și îi lipsește posibilitatea de a ordona administrarea unei noi probe pentru stabilirea vinovăției sau nevinovăției inculpatului. Aceste restricții vin să sublinieze caracterul limitat al controlului de legalitate exercitat de către judecător în procedura camerei preliminare.

Presupunem că intenția inculpaților care formulează genul acesta de cereri și excepții în fața judecătorului de cameră preliminară este de a obține ameliorarea situației lor din faza de urmărire penală, pentru ca ulterior în faza judecătii să opteze pentru procedura simplificată a recunoașterii vinovăției, în speranța că vor obține o soluție mai blândă.

Principiului separației funcțiilor judiciare în procesul penal, este prevăzut în art. 3 C. pr. pen., iar alin. (4) din respectivul articol dispune că prerogativa strângerii mijloacelor de probă și aprecierea asupra oportunității trimiterii în judecată aparțin procurorului și organelor de cercetare penală.

În schimb, asupra legalității actului de trimitere în judecată și probelor pe care se bazează acesta, precum și asupra legalității soluțiilor de netrimitere în judecată se pronunță judecătorul de cameră preliminară, potrivit alin. 6 al art. 3 C. pr. pen.,

iar judecata se realizează de către instanță în completele legal constituite [alin. (7) al art. 3 C. proc. pen.].

Se impune să subliniem că examinarea din camera preliminară nu privește calitatea probei, legătura cu obiectul probațiunii (pertinență, concludență și utilitate) pentru că această evaluare se va face de judecătorul fondului care va administra în mod nemijlocit probele și va justifica soluția în cauza respectivă. În acest sens, obiectul procedurii vizează doar verificarea legalității probei.

Prin urmare, în cursul procedurii de cameră preliminară, nu va putea fi contestată temeinicia probelor și aptitudinea lor de a conduce la o soluție de condamnare.

În concluzie, competența funcțională a judecătorului de cameră preliminară este limitată. În cadrul camerei preliminare se efectuează doar un control de legalitate a posteriori atât a actului de trimitere în judecată, cât și a probelor pe care se bazează acesta, astfel încât întreaga fază de urmărire penală să fie curățată de actele procesuale sau procedurale ori de probele sau procedeele probatorii efectuate sau obținute prin încălcarea echitabilității procedurilor.